

Dr hab. n .med. Joanna Głogowska-Szeląg

Katedra Patofizjologii i Endokrynologii

Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

LEK. KAROLA CIEŚLAKA

OCENA ZAPOTRZEBOWANIA NA WITAMINĘ D W GRUPIE KOBIET BUDUJĄCYCH SZCZYTOWĄ MASĘ KOSTNĄ

Podjęta w rozprawie tematyka dotycząca zaopatrzenia w witaminę D u kobiet stanowi ważny i aktualny problem badawczy oraz posiada walory praktyczne do zastosowania w codziennej praktyce lekarskiej. Niedobory witaminy D na świecie są powszechne. Dane epidemiologiczne wskazują, że w Polsce stężenie witaminy D poniżej normy dotyczy ok. 90 % populacji, co przyczynia się do zaburzeń nie tylko w układzie kostnym. Wiadomo, że niedobory witaminy D i wapnia wpływają na mineralizację kośćca i mogą negatywnie wpłynąć na uzyskanie optymalnej szczytowej masy kostnej -PBM. PBM stanowi wyznacznik osteoporozy i wynikających z niej złamań w późniejszym wieku, dlatego tak ważne jest aby niedobory witaminy D wcześniej rozpoznać i uzupełniać według obowiązujących zaleceń.

Temat rozprawy doktorskiej lekarza Karola Cieślaka uważam za bardzo aktualny i interdyscyplinarny. Powiązany jest bezpośrednio z wykształceniem i zainteresowaniami naukowymi Doktoranta. Zainteresowanie tematem niezwykle ważnym społecznie uważam za bardzo cenne, a przedstawiona dysertacja stanowi oryginalne i samodzielne dzieło Doktoranta. Temat pracy i trafność podjętej tematyki badawczej jest oryginalna co skłania mnie do wysokiej oceny tych parametrów.

Prawidłowość układu pracy i struktury podziału treści oceniam wysoko. Dysertacja posiada tradycyjny zwarty układ przedstawiony na 92 stronach, ma typowy układ dla rozpraw doktorskich i składa się z rozdziałów: Wstęp, Cele pracy, Materiał i metody, Omówienie Wyników, Dyskusja, Podsumowanie Wyników, Wniosek końcowy, Piśmiennictwo oraz Streszczenia. Tekst rozprawy poprzedza spis treści.

Na końcu umieszczono spis tabel, rycin, wykresów i listę zastosowanych skrótów. Praca zawiera 14 tabel oraz 17 rycin i wykresów. Część uzupełniająca stanowi wykaz stosowanych skrótów podany na końcu opracowania. Streszczenia pracy w języku polskim i angielskim zwięźle opisują zagadnienia podjęte przez Doktoranta. Zwraca uwagę dobór tabel, rycin i ich przejrzystość w tekście pracy.

We Wstępie Doktorant przedstawił krótki rys historyczny dotyczący witaminy D, omówił znaczenie szczytowej masy kostnej, która jest tematem dysertacji oraz rolę wapnia. Opisał szczegółowo stan wiedzy na temat roli witaminy D uwzględniając epidemiologię, syntezę i metabolizm a także jej działanie z uwzględnieniem działania plejotropowego. Na koniec Wstępu zapoznał czytelnika z czynnikami niedoboru witaminy D będącej tematem rozprawy a także szczegółowo wraz z algorytmem opisał postępowanie w suplementacji i leczeniu jej niedoboru. Na uwagę zasługuje fakt, że Autor posługuje się najnowszymi danymi z piśmiennictwa dotyczącymi postępowania w przypadku niedoboru i suplementacji witaminy D.

W swojej pracy Doktorant podjął się następujących zadań:

Oceny stężenia witaminy D w surowicy zdrowych kobiet w wieku 20–30 lat oraz ocena częstości występowania deficytu i niedoboru witaminy D.

Oceny zmian stężeń 25(OH)D w obserwacji 3 miesięcznej w trakcie suplementacji witaminy D (800 IU lub 1500 IU) podawanej razem z 500 mg wapnia elementarnego.

Oceny zmian parametrów antropometrycznych i składu ciała w trakcie randomizacji i po 3 miesiącach suplementacji wapnia i witaminy D3

Do badania włączono łącznie 106 zdrowych kobiet w wieku 20–30 lat. Kobiety zostały podzielone na dwie grupy, w zależności od wyjściowego stężenia witaminy D w surowicy. Grupa 1 składała się z kobiet ze stwierdzonym niedoborem witaminy D a Grupa 2 to kobiety, u których wykazano suboptymalne stężenie tej witaminy. Wszyscy uczestnicy otrzymywali codziennie przez trzy miesiące doustną suplementację wapnia w tej samej dawce oraz cholekalcyferol w różnych dawkach zależnych od stężenia witaminy D. Brakuje informacji według jakich zaleceń pacjentki otrzymywały podane przez Doktoranta dawki witaminy D oraz jaka była liczebność w każdej z Badanych Grup. W kryteriach wykluczenia z badania Doktorant podał leczenie osteoporozy preparatami fluoru, jednak od wielu lat nie jest ono zalecane i stosowane w osteoporozie.

Uzyskane wyniki badań Autor poddał rutynowej analizie statystycznej.

W rozdziale Wyniki zwięźle scharakteryzowano pacjentki w obu Badanych Grupach. Wartościową informacją, której brakuje byłaby informacja o procentowej ilości pacjentów, którzy ukończyli badanie w obu grupach. Zwraca uwagę zmniejszona liczba badanych kobiet u których compliance terapii jest zgodny z założeniem. W tabelach i na rycinach podano szczegółowe wyniki pomiarów uzyskanych w badaniu. W badanej populacji młodych kobiet Autor potwierdził niedobór witaminy D co jest zgodne z dostępnymi danymi literaturowym, a jednocześnie niepokojące bowiem dotyczy populacji młodych kobiet budujących szczytowa masę kostną. Suplementacja wapnia i witaminy D spowodowała znaczący wzrost stężenia witaminy D w surowicy już po pierwszym miesiącu leczenia, co wskazuje na konieczność suplementowania witaminy D. Autor nie wykazał korelacji pomiędzy wzrostem stężenia

witaminy D a BMR, BMR/BW, W/H i BMI, co może wynikać z braku obciążeń klinicznych w Badanych Grupach oraz ze zbyt małej liczebności grup poddanych obserwacji.

Dyskusja jest oparta na aktualnych doniesieniach- tu Doktorant wskazał na aktualne wytyczne dotyczące suplementacji witaminy D. W Dyskusji Autor przedstawił wyniki własne na tle innych doniesień. W Dyskusji Autor powołuje się zarówno na zbieżne z osiągniętymi w dysertacji wyniki własne jak i przytacza publikacje w których osiągnięto odmienne wyniki. Szeroko opisał rolę i działanie witaminy D i wapnia oraz podjął właściwą dyskusję w świetle uzyskanych wyników własnych.

Wnioski Doktorant przedstawił w zwięzłych 3 punktach wynikających z przeprowadzonych badań i ich analizy. W mojej opinii we wniosku nr 2 należałoby dodać jaka zastosowana suplementacyjna dawka witaminy D znacząco wpłynęła na wzrost stężenia witaminy D. To samo dotyczy wniosku nr 4 -brak informacji o parametrach antropometrycznych a to było jednym z założeń pracy. Wniosek końcowy jest podsumowaniem, ale bardziej jest związany z ogólnymi informacjami dotyczącymi witaminy D, którą Doktorant obszernie opisał we wcześniejszych rozdziałach.

Autor poprawnie prezentuje swoje poglądy oraz jest w stanie sprawnie je wspierać posługując się uzyskanymi wynikami badań własnych oraz przedstawionym danymi literaturowymi, jednak nie ustrzegł się błędów językowych i interpunkcyjnych.

Pozycje uszeregowane według kolejności cytowań, w większości anglojęzyczne, dobrane zostały w sposób prawidłowy, z uwzględnieniem aktualnych doniesień. Niestety podawanie piśmiennictwa według cytowań ale bez numeracji w tekście i w spisie, nie jest zwyczajowo przyjęte w dysertacjach, jest mało czytelne i znacznie utrudnia odbiorcy odniesienie się do cytowanego źródła.

Z obowiązku recenzenta muszę wskazać iż w pracy występują błędy interpunkcyjne i lingwistyczne, jednak nie wpływające w znaczący sposób na zrozumienie tekstu i nie umniejszające wartości rozprawy. W cytowanym piśmiennictwie zauważyć można dość niefortunnie zmianę czcionki- w rozprawach doktorskich warto o staranniejszy wygląd graficzny.

Podsumowując recenzję rozprawy doktorskiej lekarz Karola Cieślak należy podkreślić, że jest ona opracowaniem naukowym, które wzbogaca wiedzę z tego obszaru. Dokonując analizy całościowej dysertacji stwierdzam, że stanowi ona praktyczne rozwiązanie przedstawionego problemu naukowego, wskazując jednocześnie na odpowiednio wysoki poziom wiedzy Autora. Doktorant wykazał się aktualną znajomością wybranego tematu, umiejętnością samodzielnego rozwiązywania problemu badawczego i znajomością literatury w zakresie podjętej pracy.

Reasumując, pracę oceniam pozytywnie a przedstawione uwagi wynikają z obowiązku recenzenta i nie umniejszają wartości rozprawy. Upoważnia mnie to do stwierdzenia, że rozprawa odpowiada warunkom i wymogom stawianym rozprawom na stopień doktora nauk medycznych i dlatego mam zaszczyt wnioskować do Wysokiej Rady Dyscyplin Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie lek. Karola Cieślaka do dalszych etapów przewodu doktorskiego i nadania stopnia naukowego.

Zabrze, 26.09.2023

